

Рецензия

от проф. д-р Мариета Иванова Костянева, д.м.

**Относно: Конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по
специалност „Очни болести“, Медицински университет – Варна**

на д-р Елица Герчева Христова, д.м.

Д-р Елица Герчева Христова е единствен кандидат за заемане на академична длъжност „доцент“ по специалност „Очни болести“, професионално направление „7.1 Медицина“, в област на висше образование „7. Здравеопазване и спорт“ – едно място, 0.5 щатна длъжност за Катедра „Оптометрия и професионални болести“, Факултет „Обществено здравеопазване“ и 1 щатна длъжност за „УСБОБАЛ“ – Варна ЕООД.

Кратки биографични данни

Д-р Елица Герчева Христова е родена през 1987 год. През 2012 год. се дипломира като магистър по медицина в Медицински Университет – Варна. От 2013 год. до 2017 год. специализира „Очни болести“ в Катедра „Очни болести и зрителни науки“ на МУ-Варна. В периода 2013г. - 2016 г. е редовен докторант към Катедра „Очни болести и зрителни науки“, специалност „Очни болести“, Медицински университет – Варна. Защищава успешно дисертация „Микроструктурни характеристики на промените в макулата при заболявания на ретината със социално значение“. През 2022 г. - 2024г. придобива допълнителна квалификация магистър, специалност „Здравен мениджмънт и медико-социални грижи“, МУ-Варна

От 2016г. до 2020 г. д-р Елица Христова е „асистент“, специалност Оптометрия, Катедра Оптометрия и професионални болести на МУ-Варна, а от 2020г. до настоящия момент е главен асистент в Катедра „Оптометрия и професионални болести“, Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“- Варна. От 2020г. до настоящия момент е лекар специалист по очни болести в УСБОБАЛ – Варна.

Д-р Елица Христова владее английски език и има добра компютърна грамотност.

Учебно-преподавателска дейност

Учебно-преподавателската дейност на д-р Елица Христова започва през 2016год. Според представената справка кандидатката има за 3 учебни години: 2020-2021г., 2021-2022г., 2022-2023г. средна натовареност от 361 учебни часа от водене на упражнения на студенти БЕО и АЕО (при норматив 220 учебни часа). Преподавателският ѝ стаж е повече от 8 години. Има участие в учебник (съавторство), с общ обем от 352 стр. Д-р Елица Христова води лекции и упражнения на студенти в специалност „Оптометрист“ и упражнения по очни болести в специалност „Медицина“. Тя е ръководител на 4 дипломанта.

Научно-изследователска дейност

В настоящия конкурс за доцент д-р Елица Христова участва с 1 дисертация за получаване на ОНС „доктор“, защитена през 2016год.: „Микроструктурни характеристики на промените в макулата при заболявания на ретината със социално значение“. Кандидатката представя 1 монография, издадена през 2024 год. - „ Рефракция – клинични принципи и алгоритми“, с обем 160 страници. Д-р Елица Христова има 33 публикации в списания и сборници, с обем 224 страници. Според представената академична справка (за публикации, цитирания и профили за заемане на академична длъжност „доцент“) кандидатката има 5 публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация. Прави впечатление, че трудовете са публикувани в списания с висок импакт фактор: Contact Lens and Anterior eye – IF 3.7, Diagnostic - IF 3,3, Journal of Public Health – IF 3.1, Healthcare – IF 2.7, Knowledge International Journal – IF 2.1. В рубриката публикации и трудове, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране са посочени 12 публикации. Със събраните точки от по-горе отразения брой публикации, от защитената дисертация и от публикуваната монография, кандидатката надхвърля изискуемия за заемане на академична длъжност „доцент“ задължителен брой точки (200 точки). В повече от половината публикации д-р Елица Христова е първи или втори автор. Цитиранията в реферирани списания (според справката) са 4. Д-р Елица Христова има 29 научни съобщения в България и 8 – в международни научни форуми. Проектната дейност на кандидатката включва участие в 5 проекта.

Основните направления в научните трудове на д-р Елица Христова са следните:

1. Рефракция – клинични принципи и алгоритми
2. Микроструктурни изменения и превенция на увреждания на предната очна повърхност
3. Диабетна ретинопатия и други социално значими ретинални заболявания – епидемиология, микроструктурни характеристики и диагностични методи
4. Съвременни диагностични технологии и дигитализация в офталмологията
5. Редки очни заболявания и интердисциплинарен подход

НАПРАВЛЕНИЕ 1: Рефракция – клинични принципи и алгоритми. Това направление е застъпено в монографията със същото заглавие.

Изготвени и представени са съвременни алгоритми за изследване на клиничната рефракция и подбор на оптична корекция, включително и на мултифокални лещи. Осъществен е подробен сравнителен анализ на два автоматизирани метода за определяне на междузеничното разстояние (PD) за далечна дистанция – авторефрактометрия и пупилометър. Систематизирани и ясно описани са основните стъпки и методи в изследването на рефракцията. Специално внимание е отделено на особеностите при подбора на мултифокални лещи за пациенти с пресбиопия. Идентифицирани са често срещаните клинични затруднения при измерване на междузеничното разстояние и са предложени ясни практически подходи.

НАПРАВЛЕНИЕ 2: Микроструктурни изменения и превенция на увреждания на предната очна повърхност.

Към това направление се отнасят публикациите: Г7.1: UV damage of the anterior ocular surface – microstructural evidence by in vivo confocal microscopy и Г8.1: Modern approaches in the biological therapy of the anterior ocular surface. Доказани са микроструктурни промени в базалния епител на роговицата и кистични изменения в конюнктивата след UV експозиция, клинично неоткриваеми чрез стандартни методи. Предложени са насоки за превантивни мерки срещу кумулативните микроструктурни увреждания на предната очна повърхност, причинени от UV лъчението.

Систематизирани са съвременните подходи за лечение на предната очна повърхност с използване на серумни очни капки, с безопасност и ефективност.

НАПРАВЛЕНИЕ 3: Диабетна ретинопатия и други социално значими ретинални заболявания – епидемиология, микроструктурни характеристики и диагностични методи

Включени публикации:

- Г7.3: Prevalence of diabetic retinopathy among diabetic patients from Northeastern Bulgaria.
- Г7.5: Diabetic Retinopathy Screening and Registration in Europe—Narrative Review.
- Г8.4: Структурни промени в макулата при диабетици.

На това направление е посветена и дисертацията на д-р Е.Христова: „Микроструктурни характеристики на промените в макулата при заболявания на ретината със социално значение“, 2016 г.

Изготвена е актуална епидемиологична оценка на разпространението на диабетна ретинопатия в Североизточна България с отчитане на типа диабет, лечение и демографски фактори. За първи път е извършен комплексен сравнителен анализ на микроструктурните изменения в макулата при заболявания със социално значение (освен диабетна ретинопатия - възрастово обусловена макулна дегенерация, оклузия на централната ретинална вена и централен серозен хориоретинит), с използване на оптична кохерентна томография (ОСТ). Установени са специфични ОСТ характеристики. Очертани са предимствата и ограниченията на оптичната кохерентна томография (ОСТ) в сравнение с флуоресцеиновата ангиография, което спомага за оптималния избор на диагностичен подход в клиничната практика. Предложен е подробен диагностичен протокол за провеждане и интерпретация на ОСТ изследванията. Идентифицирани са значими корелации между микроструктурните промени в макулата и зрителната острота.

НАПРАВЛЕНИЕ 4: Съвременни диагностични технологии и дигитализация в офталмологията

Включени публикации:

Г8.2: Системи за комуникация и архивиране на изображенията – бъдещето на модерната офталмология.

В статията е представена иновативна диагностична платформа FORUM (Zeiss, US) и възможностите ѝ за ранно откриване и проследяване на глаукома и заболявания на ретината. Предложени са възможности за използване на алгоритми на изкуствен интелект в диагностиката и индивидуализираното лечение на очни заболявания.

НАПРАВЛЕНИЕ 5: Редки очни заболявания и интердисциплинарен подход

Включени публикации:

- Г8.3: Usher syndrome—The most common reason for deaf-blindness.

Разгледани са клиничните и генетичните характеристики на синдрома на Usher като рядко очно заболяване с тежка мултисензорна проява. Подчертана е необходимостта от интердисциплинарна координация при диагностицирането и управлението на пациенти със синдром на Usher, целяща подобряване на качеството им на живот.

Заклучение

Основната научно – изследователската дейност на д-р Елица Христова е насочена към рефракцията с нейните принципи и алгоритми, диабетната ретинопатия и микроструктурните промени, установени с OCT, както при нея и други ретинни заболявания. Има трудове, посветени на роговичните увреждания под въздействие на ултравиолетови лъчи, доказани с *in vivo* конфокална микроскопия. Монографията на д-р Елица Христова може да се посочи като своеобразно ръководство за изследване на рефракцията по строго определена последователност. Кандидатката систематизира както теоретичните основи на светлинната и очната оптика, така и диагностичните алгоритми за определяне на рефракцията в клиничната практика. Прогресивните и мултифокалните стъкла са ефективно средство за корекция на пресбиопията, но д-р Е. Христова подчертава, че удовлетвореността на пациента зависи не само от точната диоптрична стойност, но и от компетентното подбиране на оптичния продукт, дизайна на лещите и точното измерване на индивидуалните параметри (монокулярно PD, вертексно разстояние и др.). В публикациите и съобщенията на д-р Елица Христова са застъпени актуални научни проблеми. Представената научна продукция открива нови

хоризонти за развитието на кандидатката. Усвоените от нея диагностични методи в клиничната оптика, а също така и съвременни диагностични методи като OCT, in vivo конфокална микроскопия, иновативна диагностична платформа FORUM и др. са предпоставка за бъдещи научни достижения. Д-р Е. Христова притежава задълбочени теоретични познания и практически умения, особено в сферата на оптометрията. По обем и качества научната продукция на д-р Е. Христова отговаря на изискванията за „доцент“ на МУ-Варна. Предлагам научното жури да гласува „положително“ относно получаването на академична длъжност „ДОЦЕНТ“ от д-р Елица Христова.

30. 07. 2025г.

Проф. Мариета Костянева, д.м.

